

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament (UE) nr. .../... al Parlamentului European și al Consiliului din ... privind măsurile specifice din domeniul agriculturii în favoarea insulelor mici din Marea Egee

COM(2010) 767 final – 2010/0370 (COD)

(2011/C 132/15)

Raportor unic: **dl Christos POLYZOGOPOULOS**

La 18 și 20 ianuarie 2011, Parlamentul European și, respectiv, Consiliul Uniunii Europene, în conformitate cu articolul 43 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament (UE) nr. .../... al Parlamentului European și al Consiliului din ... privind măsurile specifice din domeniul agriculturii în favoarea insulelor mici din Marea Egee

COM(2010) 767 final – 2010/0370 COD.

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 28 februarie 2011.

În cea de-a 470-a sesiune plenară, care a avut loc la 15 și 16 martie 2011 (ședința din 15 martie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 174 voturi pentru, 6 voturi împotriva și 17 abțineri.

Concluzii și recomandări

1. Concluzii

CESE salută regulamentul supus dezbaterii, întrucât acesta constituie un proiect de propunere de reformare a precedentului Regulament (CE) nr. 1405/2006, motivele fiind enunțate mai jos.

1.1 Regulamentul precedent a făcut obiectul unei serii de modificări, ca urmare, pe de o parte, a evoluției legislației europene și, pe de altă parte, a armonizării cu dispozițiile Tratatului de la Lisabona. Prin urmare, este necesară o remodelare a structurii textului legislativ, pentru a pune mai bine în evidență, în noua versiune de regulament, rolul central al programului de sprijin și pentru a pune accentul pe:

a) regimul specific de aprovizionare;

b) măsurile specifice în favoarea producției locale.

1.2 Noul text al regulamentului pune accentul pe elementele esențiale ale unui regim specific pentru acele produse agricole care au o importanță locală pentru insulele mici din Marea Egee, remediind astfel eficace dificultățile cauzate de izolare, depărtare, insularitate, suprafața redusă, relieful montan, climă și dependența economică de un număr redus de produse.

1.3 Articolul 2 al noului regulament insistă asupra măsurilor care contribuie, pe de o parte, la realizarea obiectivelor de garantare a aprovizionării insulelor mici cu produse esențiale pentru consumul uman sau pentru prelucrare și care reprezintă

factori de producție agricolă, atenuând costurile suplimentare generate de depărtarea, insularitatea și suprafața redusă a insulelor și, pe de altă parte, la protejarea și dezvoltarea activității agricole în aceste zone, inclusiv a producției, prelucrării și comercializării produselor locale.

1.4 Regulamentul urmărește să asigure punerea în aplicare unitară, în comparație cu alte regimuri asemănătoare, a regimului privind insulele mici din Marea Egee, pentru a evita denaturarea concurenței sau discriminările între operatori.

1.5 Regulamentul garantează o bună gestionare bugetară, întrucât Grecia trebuie să indice în programul său lista ajutoarelor care constituie plăți directe pentru produse locale, precizând modul în care a fost determinată această sumă.

1.6 Regulamentul prevede o mărire cu 20 % a plafonului pentru finanțarea regimului specific de aprovizionare.

1.7 Comisia dobândește competențe de executare în ceea ce privește în special condițiile unitare de punere în aplicare a sistemului de certificare și angajamentele operatorilor referitoare la regimul specific de aprovizionare, precum și un cadru general pentru controalele pe care trebuie să le efectueze Grecia.

1.8 În conformitate cu articolul 11 alineatul (2), Comisia este abilitată să stabilească, printr-un act delegat, condițiile de înscriere a operatorilor în registrul certificatelor, să impună constituirea unei garanții pentru eliberarea certificatelor și să adopte măsuri privind stabilirea procedurii de adoptare a modificărilor programului.

Expunere de motive

2. Introducere

2.1 În conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 1782/2003, obiectivele măsurilor și principiile de programare, de compatibilitate și de coerență cu celelalte politici ale Uniunii au instituit reguli comune pentru regimurile de sprijin direct, în cadrul politicii agricole comune.

2.2 În conformitate cu articolul 291 alineatul (2) din tratat, Comisia, dotată cu competențe executive, adoptă dispozițiile necesare asigurării punerii în aplicare unitare, în comparație cu alte regimuri asemănătoare, a regimului privind insulele mici din Marea Egee, pentru a evita denaturarea concurenței sau discriminările între operatori.

2.3 Regulamentul garantează condiții unitare de punere în aplicare a sistemului de certificare și angajamentele operatorilor referitoare la regimul specific de aprovizionare [articolul 11 alineatul (3)].

2.4 Regulamentul fixează condițiile de punere în aplicare a programului [articolul 6 alineatul (2), articolul 15 alineatul (3) și articolul 18 alineatul (3)], precum și un cadru general pentru controalele pe care trebuie să le efectueze Grecia [articolul 7, articolul 12 alineatul (2) și articolul 14 alineatul (1)].

2.5 CESE consideră că, în ceea ce privește atât îmbogățirea conținutului regulamentului în curs de adoptare, cât și elaborarea unei politici integrate în spațiul presărat de insule mici pe care îl constituie Marea Egee, ar trebui examinate reflecțiile, luările de poziție și propunerile menționate la punctele 4, 5, 6, și 7 ale prezentului aviz.

3. Rezumatul regulamentului propus

3.1 Ca urmare a numeroaselor modificări și în scopul armonizării cu Tratatul de la Lisabona, noul regulament suprimă precedentul Regulament (CE) nr. 1405/2006 și îl înlocuiește cu un nou text.

3.2 Conținutul programului de sprijinire a insulelor mici din Marea Egee (capitolul II, articolul 5), elaborat de Grecia și transmis spre aprobare Comisiei, este clarificat, în conformitate cu principiul subsidiarității. În același sens, Grecia poate să modifice programul (capitolul 2, articolele 3 și 6) și să opereze adaptările necesare, în concordanță cu principiile pe care le-a stabilit deja.

3.3 Regulamentul instituie un regim specific de aprovizionare pentru produsele agricole ale Uniunii, esențiale în insulele mici pentru consumul uman, pentru fabricarea de alte produse sau ca factori de producție agricolă (articolul 3). Acesta prevede, de asemenea, că Grecia trebuie să stabilească un estimare provizorie în ceea ce privește aprovizionarea pentru acoperirea nevoilor de acest tip ale insulelor mici.

3.4 Valoarea ajutorului se stabilește pentru fiecare produs în cauză, luând în considerare costurile suplimentare de comercializare a produselor în insulele mici, calculate începând din porturile Greciei continentale de unde se efectuează aprovizionările obișnuite, și costurile suplimentare de insularitate și de suprafață redusă.

3.5 Situația geografică excepțională, costurile suplimentare de transport și costurile suplimentare cauzate de caracterul izolat constituie dezavantaje care pot fi atenuate prin scăderea prețului respectivelor produse, necesitând instituirea unui regim specific de aprovizionare. Produsele care vor fi supuse regimului special de aprovizionare vor trebui să răspundă unor înalte standarde de calitate și să respecte normele comerciale, astfel încât să se evite orice speculație.

3.6 Pentru a se menține nivelul de competitivitate al produselor din Uniune, vor trebui acordate insulelor mici din Marea Egee ajutoare de aprovizionare constând în produse din Uniune, luându-se în considerare costurile suplimentare de transport.

3.7 În cazul în care regimul special de aprovizionare produce un avantaj economic, se interzice expedierea sau exportul de produse. Comercializarea acestora pe piețele externe rămâne totuși posibilă, cu condiția ca respectivul avantaj economic să fie rambursat. În plus, produsele care fac obiectul regimului specific de aprovizionare sunt supuse unor controale administrative (articolul 14).

3.8 Acordarea ajutorului este condiționată de prezentarea, de către operatori, a unui certificat care să ateste înscrierea lor în registrele aferente.

3.9 Se încurajează comerțul cu produse prelucrate între insulele mici din Marea Egee și exportul acestora în restul Uniunii Europene și în țările terțe.

3.10 Sprijinirea producției locale este încurajată prin programul de sprijin introdus, pentru prima oară, de Regulamentul CE nr. 1405/2006 și care favorizează producția, comercializarea și prelucrarea unei serii întregi de produse, măsurile prevăzute de acesta dovedindu-se eficace pentru activitatea agricolă.

3.11 Sunt prevăzute măsuri de finanțare pentru studii, proiecte demonstrative, acțiuni de formare profesională și de asistență tehnică (articolul 15).

3.12 Sunt stimulate producția agricolă și comerțul cu produse de calitate.

3.13 Regulamentul propus definește competențele Comisiei în ceea ce privește adoptarea actelor delegate, pe care trebuie să le notifice Parlamentului European și Consiliului.

4. Recomandări

CESE consideră că trebuie subliniate și adoptate următoarele măsuri:

4.1 Produsele agricole trebuie integrate în elaborarea unui cadru corespunzător de dezvoltare a turismului insular, iar aceste produse trebuie să devină un element de atracție la nivel european și internațional pentru consumatorii care apreciază valoarea nutritivă a regimului alimentar mediteranean și a produselor ecologice locale.

4.2 De asemenea, trebuie adoptate măsurile necesare pentru ca produsele agricole tradiționale să fie exploatate mai eficient, întrucât acestea fac obiectul unei cereri din ce în ce mai mari în alte sectoare de activitate economică, respectiv industria farmaceutică, cosmetică, homeopatică, datorită proprietăților lor terapeutice (mastic de Chios, ulei de măsline, miere, diverse plante etc.)

4.3 Este necesar ca populația locală a acestor insule să fie informată cu privire la valoarea nutritivă și economică a produselor. CESE propune crearea, pe o insulă situată strategic, a unei școli interregionale, bazate pe conceptul unui „program Erasmus pentru studenții și lucrătorii din sectorul agroturismului, sau al culturii de produse locale”.

4.4 Ar trebui avute în vedere măsuri pentru crearea unor programe educative care să își propună antrenarea universităților naționale și internaționale în proiecte de formare orientate către realizarea de studii și de cercetări științifice privind punerea în valoare și potențialul economic al produselor cultivate pe insule și exploatarea acestora.

4.5 Este necesar ca populația insulară vulnerabilă, în special cea din zonele greu accesibile, să facă obiectul unei abordări extrem de precaute, în scopul menținerii acestor insule populate și al acordării de stimulente (în principal economice și orientate către tineret), prin realizarea de programe de subvenționare menite să contribuie la dezvoltarea activității comerciale în regiunile izolate (fără restituirea sumelor excedentare) și să evidențieze posibilitățile de valorificare economică a potențialului insulelor, pe baza unicității acestora și luându-se în considerare caracteristicile lor geografice și geologice.

4.6 Este necesar să se insiste pe creșterea calității produselor agricole, care trebuie asociată cu scăderea costurilor de producție.

4.7 Trebuie introduse diverse criterii specifice, care să ia în considerare particularitățile morfologice ale solului și compoziția sa geologică.

5. Observații generale

CESE recunoaște existența unor factori de natură specială care limitează dezvoltarea agricolă a insulelor Mării Egee și consideră că regulamentul supus dezbaterii ar trebui să ia în considerare următoarele elemente:

5.1 Fiind limitate, resursele esențiale precum apa, energia și materiile prime ar trebui supuse unei gestiuni serioase pe insulele din Marea Egee. Această recomandare este valabilă în special pentru lunile de vară, când, din cauza fluxului important de turiști și vizitatori, regiunile insulare se confruntă cu probleme în ceea ce privește resursele de apă, de energie etc. Astfel, probleme expuse mai sus trebuie abordate într-un mod care să garanteze o mai bună gestionare a resurselor și respectarea echilibrului natural. În acest scop, regulamentul ar putea prevedea politici de sprijinire, pentru a răspunde acestor probleme specifice majore.

5.2 **Schimbări privind exploatarea terenurilor pe insule:** suprafețele destinate agriculturii pe aceste insule sunt în descreștere constantă întrucât au fost afectate altor întrebuițări, cum ar fi construcțiile, sau au rămas neutilizate, devenind pârloage, terenuri sterile și necultivate (considerate în prezent definitiv „scoase din circuitul agricol”). Ca urmare, trebuie încurajată o mai bună utilizare a terenurilor, prin programe de sprijinire a producției agricole. Regulamentul poate stabili cadrul necesar acestor măsuri.

5.3 Degradarea și abandonarea exploatațiilor agricole, precum și acumularea unei biomase moarte (crengi și ierburi moarte), lăsate în voia sorții în păduri și livezi de măslini, creează condiții favorabile izbucnirii incendiilor de păduri, care împiedică exploatarea terenurilor pentru multă vreme.

5.4 În plus, este necesară restabilirea unui echilibru între terenurile exploatate în scopuri turistice și cele consacrate agriculturii. Aceste două sectoare trebuie să devină complementare.

5.5 Trebuie să se acorde o atenție specială sectorului primar, în care rata de ocupare a forței de muncă este extrem de scăzută, în timp ce aceasta este în continuă creștere în sectorul terțiar.

6. Observații speciale

6.1 Insulele Creta și Eubea trebuie incluse în regulament.

6.2 Trebuie lansate inițiative desfășurate pe un an pentru îmbunătățirea producției, comercializarea și promovarea produselor agricole. Aceste acțiuni vor urmări în mod special nu doar creșterea producției, ci și îmbunătățirea calității.

6.3 Trebuie prevăzut un sistem de plată pe hectar, axat pe reabilitarea și repartizarea terenurilor agricole, în vederea conservării livezilor tradiționale de măslini și citrice de pe insulele mici din Marea Egee.

6.4 Se va veghea la acordarea unui sprijin financiar suplimentar pentru anumite producții, precum cartofii de consum alimentar și de însămânțare, anghinarea de Tinos, prunele de Skopelos, roșiile mărunte de Santorin, citricele, latirul comestibil (bob), din specia *Lathyrus sphaericus*, fasolea, orzul de Lemnos, brânzeturile tradiționale precum *graviera* de Naxos sau brânza „kalathaki de Lemnos” (denumire de origine protejată), lichiorul de lămâie, „rakomelo” de Amorgos, marțipanul de Siphos sau Lesbos sau sardinele de Kalloni.

Mierea și uleiul se numără printre produsele emblematice ale identității și calității produselor agricole ale insulelor mici.

6.5 Trebuie pus accentul pe cultura tradițională a arborelui de mastic de pe insula Chios, precum și pe viticultura destinată producției de vinuri cu indicație geografică protejată, în zonele de cultură tradițională din insulele mici ale Mării Egee.

6.5.1 Trebuie prevăzut un sprijin financiar pentru terenurile arendate.

6.5.2 Este necesară consolidarea sprijinului necesar pentru protejarea indicațiilor geografice și a denumirilor de origine ale produselor agricole și alimentare.

6.5.3 Trebuie prevăzută finanțare pentru îmbunătățirea condițiilor din viticultură, a stocării, standardizării și distribuției vinurilor și uleiului de măsline produse pe insule.

Condiții:

6.5.4 Cultura, exploatarea și producția la hectar nu trebuie să depășească nivelul maxim de randament prevăzut.

6.5.5 Trebuie puse în aplicare tehnicile de cultivare, așa cum sunt prevăzute în legislațiile naționale.

6.5.6 Producția va trebui să poarte o denumire de origine controlată sau de calitate superioară.

6.5.7 Trebuie satisfăcute cerințele impuse de legislația națională sau europeană.

7. Propuneri

7.1 CESE consideră că regulamentul trebuie să faciliteze interconectarea cu alte sectoare ale economiei locale (turism, artizanat, comerț), punând accentul și pe schimbarea de orientare a produsului turistic.

7.2 CESE consideră că ar trebui insistat pe formare în domeniul metodelor de cultură și al procedeelelor de recoltare a fructelor, pe descoperirea siturilor de interes geologic, pe cunoașterea speciilor animaliere prezente în agrosisteme, pe regimul alimentar mediteranean, alimentația sănătoasă și produsele ecologice.

7.3 În opinia CESE, experiența senzațiilor oferite de umbra și liniștea livezilor de măslini sau portocali, contactul cu pământul, tihna și calmul, contactul cu civilizația rurală autohtonă sau combinarea acestor binefaceri sunt integrate într-o gamă largă de formule turistice specifice și originale (turism cultural și ecologic, agroturism, turism medical, circuit turistic, turism gastronomic etc.).

S-a creat astfel un produs turistic diferit, în relație directă cu produsele agricole care sunt la rândul lor legate și asociate cu un turism de calitate, cu gastronomia (regimul mediteranean), cu produsele ecologice, cu agroturismul. Acesta permite o soluție alternativă la formula turismului de masă, respectiv ecuația tradițională „soare plus mare”. **Regulamentul va contribui la sprijinirea acestor opțiuni.**

7.4 CESE consideră că, în cadrul politicilor UE privind, de exemplu, produsele ecologice, cosmetice și parafarmaceutice și în scopul promovării produselor culturii mediteraneene, s-ar putea crea, pe una din insulele din Marea Egee, un serviciu sau o administrație responsabilă cu programele de formare continuă în domeniul regimului alimentar sănătos sau al gastronomiei mediteraneene.

7.5 Comitetul recomandă elaborarea unui proiect-pilot care s-ar putea inspira din modelul societății cooperative „Asociația producătorilor de mastic din Chios”, care urmărește în principal să dezvolte, în Grecia și în întreaga Europă, o rețea de magazine („mastihashop”) destinate popularizării și promovării masticului și diferitelor sale utilizări și proprietăți, pe baza produselor elaborate cu această substanță în Chios, Grecia și Uniunea Europeană.

7.6 În avizele sale anterioare, ECO/213 (10 iulie 2008) și ECO/262 (15 iulie 2010), CESE a militat deja pentru promovarea cu prioritate a turismului, în asociație cu acordarea de sprijin pentru ocuparea forței de muncă.

7.6.1 Ca urmare, consideră că regulamentul trebuie să încurajeze angajarea locuitorilor insulelor în sectorul agricol, sprijinindu-i în mod practic prin recunoașterea drepturilor acestora de a investi în agroturism și de a obține beneficii din această ocupație. Pentru ca aceste două activități să se poată sprijini reciproc, este esențial să se legifereze/statueze cu privire la dublul statut/natura dublă a (l) terenurilor, care trebuie să poată fi exploatate simultan pentru agricultură (sau silvicultură) sau pentru agroturism. Totuși, acest drept nu trebuie să fie legat de o anumită parcelă, ci de o exploatare agricolă.

7.6.2 Este important să se asigure condiții favorabile agroturismului, constând în dreptul de a construi și de a exploata o mică unitate de turism rural în cadrul unei exploatare agricole, care va fi acordat și reînnoit cu condiția menținerii și continuării producției agricole (măsline, struguri, portocale, mandarine, mastic, miere, smochine etc.).

7.6.3 În zonele defavorizate ale insulelor mici, depopulate sau cu terenuri agricole abandonate, activitatea agricolă cu normă parțială constituie soluția cea mai adecvată și mai stabilă pentru menținerea populației și protejarea mediului.

În acest scop, regulamentul poate funcționa ca un catalizator pentru menținerea vieții, a bogățiilor naturale și de mediu, în folosul tuturor cetățenilor care vor vizita aceste regiuni insulare și, desigur, al locuitorilor acestora.

7.7 În concluzie, CESE consideră că sectoarele fundamentale pentru dezvoltarea acestor insule sunt agricultura și turismul. Pe insule se exercită și alte tipuri de activitate, precum creșterea

animalelor, pescuitul, navigația și activitățile culturale. Acestea pot fi exploatate cu aceeași finalitate: promovarea și valorificarea pe piață a produselor agricole locale. Pentru realizarea acestor obiective, se are în vedere sprijinirea activității de cercetare, de exemplu prin crearea unor școli de agricultură și lansarea unei strategii de creștere bazată pe cunoaștere, cercetare și inovare, care să genereze noi avantaje concurențiale sau prin exploatarea potențialului insulelor din Marea Egee în domeniul educației și în cercetare. Se conturează astfel un cadru integrat pentru o strategie care se va aplica tuturor sectoarelor economice și, depășind schema clasică a insulei-stat, precum Malta și Cipru, sau cel al insulelor cu o puternică identitate regională, precum Sardinia sau Corsica, va crea un nou model contemporan de dezvoltare a insulelor, care se va aplica atât în agricultură, cât și, într-un mod mai general, insulelor mici din Marea Egee.

Bruxelles, 15 martie 2011

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON
